

**A Magyar Nemzeti Bank 15/2018. (IV.3.) számú ajánlása
a központi értéktáraknak a résztvevők ellen indult fizetést korlátozó eljárások kezelésére
vonatkozó szabályairól és eljárásairól**

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a központi értéktáraknak a résztvevők ellen indult fizetést korlátozó eljárások kezelésére vonatkozó szabályaival és eljárásaival kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásaink megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az MNB a jelen ajánlás közzétételével biztosítja az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (a továbbiakban: ESMA) által 2017 júniusában közzétett, a központi értéktár résztvevők nemteljesítésére vonatkozó szabályai és eljárásai című iránymutatások¹ hazai szabályozási környezetbe történő átültetését.

Az ajánlás kidolgozása során figyelembe vételre került:

- az Európai Unió belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. július 23-ai 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CSDR),
- a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerekben az elszámolások véglegességéről szóló 1998. május 19-ei 98/26/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv,
- a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló 2003. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.),
- a 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a központi értéktárakra vonatkozó engedélyezési, felügyeleti és működési követelményekről szóló szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2016. november 11-ei 2017/392/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet,
- az európai felügyeleti hatóság (Európai Értékpapír-piaci Hatóság) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/77/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló 2010. november 24-ei 1095/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet.

Ezen ajánlás célja, hogy biztosítsa a **CSDR 41. cikkében meghatározott rendelkezések közös, egységes és következetes alkalmazását**. Különösen annak garantálása, hogy a központi értéktárak egyértelmű szabályokat és eljárásokat alkalmazzanak bármelyik résztvevőjük ellen indult fizetést korlátozó eljárás esetére és ez kiterjed a résztvevők minden típusára, beleértve a központi értéktárnak vagy egyéb típusú piaci infrastruktúrának minősülő résztvevőket is.

Az ajánlás címzettjei a Magyarország területén székhellyel rendelkező központi értéktárak (a továbbiakban: központi értéktár).

¹https://www.esma.europa.eu/system/files_force/library/esma70-151-294_guidelines_on_csd_participant_default_rules_hu.pdf?download=1

II. A jelen ajánlásban használt fontosabb fogalmak

Résztevő: a Tvt. 2. § (1) bekezdés j) pontjában meghatározott szervezet.

Fizetést korlátozó eljárás: a Tvt. 2. § (1) bekezdés d) pontja szerinti eljárás.

III. A központi értéktár által üzemeltett értékpapír-kiegyenlítési rendszer résztvevői ellen indult fizetést korlátozó eljárások kezelésére vonatkozó szabályok és eljárások

1. Az MNB elvárja, hogy a központi értéktár az általa üzemeltetett értékpapír-kiegyenlítési rendszer résztvevői ellen indult fizetést korlátozó eljárások kezelésére vonatkozó szabályok és eljárások (a továbbiakban együtt: fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályok) kialakításának folyamatába vonja be legalább a fontosabb érintett feleket, azaz:
 - az általa üzemeltetett rendszer résztvevőit (lehetőleg felhasználói bizottságokkal folytatott konzultáción keresztül),
 - az egyéb érintett piaci infrastruktúrákat (központi értéktárakat, a központi értéktárak által kiegyenlített értékpapírügyletek pénzoldalát kiegyenlítő szervezeteket, központi szerződő feleket, kereskedési helyszíneket),
 - közös kiegyenlítési infrastruktúrák használata esetén ezen infrastruktúrák üzemeltetőit.
2. Az MNB elvárja, hogy a jelen ajánlásnak megfelelően kidolgozott, a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályokat a központi értéktár ügyvezető szerve hagyja jóvá.
3. Az MNB elvárja, hogy a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályok végrehajtása előtt a központi értéktár tegyen meg minden ésszerű lépést annak érdekében, hogy egyértelmű bizonyosságot nyerhessen a résztvevőre vonatkozó fizetést korlátozó eljárás fennállása.
4. A központi értéktárat annak tényéről, hogy a résztvevő fizetést korlátozó eljárás alá került, a következő szereplők értesíthetik:
 - a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő;
 - az MNB,
 - a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő hatáskörrel rendelkező hatósága, vagy
 - bármely más személy, amely tud ennek fennállásáról, mint például a központi szerződő fél, a kereskedési helyszín, az összekapcsolt központi értéktár vagy a központi értéktár által használt közös kiegyenlítési infrastruktúra üzemeltetője.
5. Elvárt, hogy a központi értéktár szólítsa fel a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevőt, hogy a lehető leghamarabb jelentse be a fizetést korlátozó eljárás tényét, valamint meghatározza, hogy ezt a bejelentést milyen csatornákon teheti meg.
6. Elvárt, hogy amint a központi értéktár tudomást szerez arról, hogy a résztvevő fizetést korlátozó eljárás alá került, a rendelkezésre álló információkat, valamint azok részleteit és forrását továbbítsa az MNB felé az alábbi adatokat is beleértve:
 - a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő típusa (azaz például a jogállásra, engedélyre, tevékenységre vonatkozó információk, továbbá az, hogy a 2017/392/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 67. cikke szerinti fő résztvevőnek minősül-e),

- a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő kiegyenlítésre váró megbízásainak, valamint – ha lehetséges – azon megbízásainak teljes volumene és értéke, amelyeket valószínűleg nem lehet kiegyenlíteni, mégpedig a 2017/392/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 42. cikkének (2) bekezdésében meghatározottak szerint a fizetést korlátozó eljárás megindításának napján számított értéken,
 - azoknak az ügyleteknek és pénzügyi eszközöknek a típusa (a 2017/392/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 54. cikke (2) bekezdésének b) pontjában, illetve 42. cikke (1) bekezdésének d) pontjában használt kategóriák szerint), amelyekre ezek a megbízások vonatkoznak,
 - adott esetben az, hogy melyik közös kiegyenlítési infrastruktúrában dolgozzák fel a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő kiegyenlítési megbízásait, valamint a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő határokon átnyúló tevékenységeinek minden egyéb mutatói, amennyiben azok rendelkezésre állnak,
 - amennyiben a központi értéktár előtt ismert, a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő ügyfeleinek száma, és
 - a fizetést korlátozó eljárással adott esetben együtt járó jelentős kockázatokra vonatkozó információk.
7. Az MNB elvárja, hogy a központi értéktár a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályokban jelezze, hogy – amennyiben az egyik résztvevő fizetést korlátozó eljárás alá kerül – a fizetést korlátozó eljárás megindításának időpontjában és azt követően adott esetben milyen intézkedéseket hoz, beleértve azokat is, amelyeket a veszteségek és a likviditásra gyakorolt nyomás mérséklése érdekében hozhat meg. A központi értéktárnak meg kell határoznia, hogy ezeket az intézkedéseket automatikusan, vagy pedig eseti döntés alapján hozza-e meg.
8. Az intézkedések körébe – az alkalmazandó jog által megengedett mértékben és különösen a Tvt.-ben a kiegyenlítés véglegessége tekintetében meghatározott szabályokkal összhangban – a következők tartozhatnak:
- a rendes kiegyenlítési gyakorlatok megváltoztatása, mint például annak megakadályozása, hogy a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő a további kiegyenlítési megbízásokat rögzítsen az értékpapír-kiegyenlítési rendszerében, továbbá a nem végleges kiegyenlítési megbízások felfüggesztése, illetve a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő kiegyenlítési megbízásaira alkalmazható bizonyos funkciók felfüggesztése, mint például a kiegyenlítési megbízás újrafeldolgozására vonatkozó záró időpont meghatározása;
 - pénzügyi források felhasználása a központi értéktár részéről: adott esetben a központi értéktárnak a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályokban meg kell határoznia, hogy melyek ezek a pénzügyi források (például banki típusú kiegészítő szolgáltatások nyújtására engedéllyel rendelkező központi értéktárak esetében a résztvevők által nyújtott biztosíték), továbbá meg kell határoznia ezek felhasználásának sorrendjét, valamint a pénzügyi források felhasználását követően az ezeknek a forrásoknak a megfelelő idejű feltöltését kezelő intézkedéseket és eljárásokat.

9. Elvárt, hogy a központi értéktárnak a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályai meghatározzák azon intézkedések következményeit, amelyeket a központi értéktár a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő és a fizetést korlátozó eljárás hatálya alatt nem álló résztvevők kiegyenlítési megbízásai és számlái tekintetében meghozhat.
10. Az MNB elvárja, hogy a központi értéktár meghatározza azokat a kritériumokat, amelyeket a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályokban felsorolt intézkedések megválasztása során figyelembe vesz.
11. Elvárt, hogy a központi értéktár olyan fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályokat határozzon meg, amelyek – a szervezeten belül, és adott esetben a szervezeten kívül is – egyértelműen elhatárolják egymástól a különböző felek felelősségi köreit a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevő kezelése tekintetében. Továbbá a foglalkoztatottjainak képzést és iránymutatást kell nyújtania arról, hogy miként kell végrehajtani a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályokat. A fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályoknak ki kell jelölniük az illetékes személyzetet, foglalkozniuk kell a kommunikációs, dokumentációs és tájékoztatási igényekkel és az adathozzáférési kérdésekkel, valamint a más szervezetekkel folytatott koordinációval, ideértve adott esetben a többi piaci infrastruktúrát, valamint a közös kiegyenlítési infrastruktúrát használó központi értéktárak esetében ezen infrastruktúra üzemeltetőjét is.
12. Elvárt, hogy a központi értéktár a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályaiban előírja, hogy:
 - a) a központi értéktárnak a lehető leghamarabb értesítenie kell az MNB-t és a fizetést korlátozó eljárás alá került résztvevőt a fizetést korlátozó eljárás megindítása után meghozandó vagy meghozott intézkedéseiről;
 - b) a központi értéktárnak haladéktalanul értesítenie kell a következő személyeket és szervezeteket a fizetést korlátozó eljárás megindítása után meghozott intézkedéseiről:
 - i) az érintett hatóságokat;
 - ii) az ESMA-t;
 - iii) a fizetést korlátozó eljárás hatálya alatt nem álló résztvevőket;
 - iv) a központi értéktár által kiszolgált kereskedési helyszíneket és központi szerződő feleket;
 - v) a központi értéktár által használt közös kiegyenlítési infrastruktúra üzemeltetőjét;
 - vi) az összekapcsolt központi értéktárakat.
13. Amennyiben a tájékoztatás címzettjei a 12. bekezdés b) pontjának iii-vi) alpontjaiban szereplő személyek és intézmények, akkor az nem tartalmazhat az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 3. § 2. pontja szerinti személyes adatokat.

IV. A fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályok rendszeres időközönkénti tesztelése és felülvizsgálata

14. Az MNB elvárja, hogy a központi értéktár a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályaiban meghatározza azok hatékonyságának és gyakorlati alkalmasságának tesztelési folyamatát és időbeli ütemezését.
15. Elvárt, hogy a központi értéktár ezeket a teszteként évente végezze el, illetve új teszteként folytasson le amennyiben az MNB külön kéri vagy érdemi változtatás történik a fizetést korlátozó eljárásokkal

kapcsolatos szabályaiban. A tesztelést a központi értéktár által üzemeltett minden egyes értékpapír-kiegyenlítési rendszer tekintetében el kell végezni:

- a résztvevők,
- az érintett piaci infrastruktúrák (központi értéktárak, a központi értéktár által kiegyenlített értékpapírügyletek pénzüldalát kiegyenlítő szervezetek, központi szerződő felek és kereskedési helyszínek),
- és adott esetben egyéb szervezetek (például a központi értéktár által használt közös kiegyenlítési infrastruktúra üzemeltetője, harmadik felek, akiknek a szolgáltatásnyújtást kiszervezték stb.) egy megfelelő mintáján.

Az MNB kérheti, hogy részt vehessen ezekben a tesztekben.

16. Az MNB elvárja, hogy a tesztek előtt a központi értéktár meghatározza azokat a paramétereket, amelyek mentén a tesztet lefolytatja figyelembe véve

- a résztvevők különböző típusait (a volumen, tevékenység stb. tekintetében),
- a különböző országokban vagy időzónákban lévő résztvevőket,
- a különböző típusú számlákat vezető résztvevőket (gyűjtőszámlás vagy elkülönített számlás ügyfelek),
- valamint az érintett piaci infrastruktúrákat.

A tesztek kiterjednek a szimulációra és a kommunikációs eljárások tesztelésére is. A központi értéktár az egyes tesztek előtt az MNB kérésére bemutatja a használni tervezett paramétereket.

17. Elvárt, hogy amennyiben a teszt gyenge pontokat tár fel a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályokban, akkor a központi értéktárnak ennek megfelelően módosítsa ezeket. Amennyiben a szimuláció azt tárja fel, hogy a központi értéktár résztvevőinek vagy egyéb piaci infrastruktúráinak nincsenek ismereteik a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályokról, illetve nem képesek azok alkalmazására, akkor elvárt, hogy a központi értéktár gondoskodjon arról, hogy megfelelően tájékoztassák ezeket a szervezeteket, és intézkedéseket hozzon e gyenge pontok megszüntetésére.

18. Az MNB elvárja, hogy a tesztek eredményeit és adott esetben a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályok tervbe vett módosításait megosszák a központi értéktár ügyvezető szervével, a kockázatkezelési bizottsággal, a hatáskörrel rendelkező hatósággal és az MNB-vel. Elvárt, hogy a központi értéktárnak bemutassa az elvégzett tesztek eredményeinek legalább az összefoglalóját a résztvevői előtt és adott esetben a fizetést korlátozó eljárásokkal kapcsolatos szabályainak tervezett változtatásait is.

III. Záró rendelkezések

19. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.

20. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.

21. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.
22. Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását 2018. december 31-től várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke